

V Bruseli 14. 1. 2020
COM(2020) 22 final

2020/0006 (COD)

Návrh

**NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,
ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Európska komisia prijala 2. mája 2018 svoj návrh budúceho viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027¹. Návrhom Komisia preukázala, že zvýšila svoje ambície, pokiaľ ide o činnosti súvisiace s klímou, a navrhla v ňom, aby sa 25 % výdavkov na tieto činnosti vo výške 320 miliárd EUR financovalo z rozpočtu EÚ.

Komisia neskôr 29. a 30. mája 2018 prijala svoje legislatívne návrhy, ktorými sa upravuje používanie finančných prostriedkov politiky súdržnosti na rovnaké obdobie. Jedným z hlavných cieľov, ktorými sa budú riadiť investície EÚ v rokoch 2021 – 2027, bude „ekologickejšia, nízkouhlíková Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, adaptácie na zmenu klímy a prevencie a riadenia rizika“², ktorými sa plní Parížska dohoda. Na základe návrhu Komisie sa značná časť prostriedkov určených na financovanie súdržnosti zameria na túto prioritu. Tento podiel bude nevyhnutné potvrdiť v prebiehajúcom legislatívnom procese.

Komisia prijala 11. decembra 2019 oznámenie o európskom ekologickom dohovore, v ktorom stanovila svoj plán na vytvorenie novej politiky rastu pre Európu. Táto politika rastu vychádza z ambiciózných cieľov v oblasti klímy a životného prostredia a z participatívnych procesov, ktoré spájajú občanov, mestá a regióny v boji proti zmene klímy a pri ochrane životného prostredia. V súlade s cieľom dosiahnuť účinne a spravodlivo klimatickú neutralitu EÚ do roku 2050 sa v rámci európskeho ekologického dohovoru navrhlo vytvorenie Mechanizmu spravodlivej transformácie vrátane Fondu na spravodlivú transformáciu, aby sa na nikoho nezabudlo. Práve najzraniteľnejšie osoby sú najviac vystavené škodlivým účinkom zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia. Pri riadení tejto transformácie zároveň dôjde k významným štrukturálnym zmenám. Na občanov a pracovníkov budú mať tieto zmeny rôzny vplyv, nie všetky členské štáty, regióny a mestá začínajú s transformáciou z rovnakej štartovacej pozície a nie všetky majú rovnakú schopnosť reagovať.

Ako sa podrobnejšie uvádza v oznámení o investičnom pláne pre udržateľnú Európu³, Mechanizmus spravodlivej transformácie sa zameria na tie regióny a odvetvia, ktoré sú transformáciou najviac postihnuté vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív vrátane uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice alebo od priemyselných postupov spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov. Niektoré odvetvia budú upadať, pričom bude nezvratne klesať hospodárska produkcia a úroveň zamestnanosti, pokiaľ ide o hospodárske činnosti, ktoré majú vysokú úroveň intenzity emisií skleníkových plynov alebo sú založené na výrobe a používaní fosílnych palív, najmä čierneho a hnedého uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice. Iné sektory s vysokými úrovňami intenzity emisií skleníkových plynov, kde možno k postupom spojeným s vysokými emisiami skleníkových plynov nájsť technologické alternatívy v záujme udržania hospodárskej produkcie a posilnenia zamestnanosti, sa naopak budú musieť transformovať. Celkovo sa uhoľná infraštruktúra vyskytuje v 108 európskych regiónoch a takmer 237 000 ľudí je zamestnaných pri výkone činností súvisiacich s uhlím, zatiaľ čo takmer 10 000 ľudí je zamestnaných pri výkone činností súvisiacich s ťažbou rašeliny a približne 6 000 je zamestnaných v odvetví roponosnej bridlice. Osobitnú pozornosť si vyžaduje odvetvie ťažby roponosnej bridlice vzhľadom na veľmi vysoké emisie oxidu uhličitého súvisiace s týmto

¹ COM(2018) 322 final.

² COM(2018) 375, článok 4.

³ COM(2020) 21, 14.1.2020.

palivom. Od hodnotového reťazca fosílnych palív a priemyselných postupov spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov závisia aj mnohé ďalšie nepriame pracovné miesta.

Mechanizmus spravodlivej transformácie doplní objemný príspevok z rozpočtu EÚ, ktorý sa poskytne zo všetkých nástrojov priamo súvisiacich s transformáciou, najmä z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“) a Európskeho sociálneho fondu plus (ďalej len „ESF +“).

Mechanizmus bude pozostávať z troch pilierov: 1. z Fondu na spravodlivú transformáciu implementovaného v rámci zdieľaného riadenia, 2. osobitnej schémy v rámci Programu InvestEU a 3. úverového nástroja pre verejný sektor v spolupráci so skupinou EIB na mobilizáciu ďalších investícií do príslušných regiónov. Fond na spravodlivú transformáciu sa bude primárne používať na poskytovanie grantov. Osobitná schéma v rámci Programu InvestEU určená na transformáciu priláka súkromné investície a partnerstvo s EIB zmobilizuje verejné financovanie.

Fond na spravodlivú transformáciu sa zameria na hospodársku diverzifikáciu území, ktoré budú najviac postihnuté klimatickým prechodom, a na rekvalifikáciu a aktívne začleňovanie ich pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie. Oprávnenosť investícií v rámci ostatných dvoch pilierov Mechanizmu spravodlivej transformácie bude širšia, aby sa podporili činnosti súvisiace s energetickým prechodom. Osobitná schéma v rámci Programu InvestEU sa bude vzťahovať na projekty energetickej a dopravnej infraštruktúry vrátane plynovej infraštruktúry a diaľkového vykurovania, ako aj na programy na dekarbonizáciu. V rámci úverového nástroja pre verejný sektor poskytovaného v spolupráci s EIB budú môcť verejné orgány implementovať opatrenia na uľahčenie prechodu ku klimatickej neutralite. Projekty budú siahvať od energetickej a dopravnej infraštruktúry, cez siete diaľkového vykurovania, opatrenia na energetickú efektívnosť, až po renováciu budov.

Ďalšie verejné a súkromné zdroje sa uvoľnia vďaka konzistentnému regulačnému rámcu, najmä vďaka sektorovým pravidlám štátnej pomoci, ktoré vytvoria príležitosti na uľahčenie používania vnútroštátnych finančných prostriedkov na projekty, ktoré sú v súlade s cieľmi spravodlivej transformácie. Neoddeliteľnou súčasťou Mechanizmu spravodlivej transformácie bude aj poradenská podpora a technická pomoc pre regióny.

Na základe najnovších dostupných vedeckých poznatkov a vzhľadom na potrebu zintenzívniť globálne opatrenia v oblasti klímy Európska rada 12. decembra 2019 schválila cieľ dosiahnuť do roku 2050 klimaticky neutrálnu Úniu v súlade s cieľmi Parížskej dohody a uvítala oznámenie Komisie s návrhom investícií vo výške 100 miliárd EUR prostredníctvom Mechanizmu spravodlivej transformácie na uľahčenie dosiahnutia týchto cieľov. Zdroje Mechanizmu vrátane Fondu na spravodlivú transformáciu sa budú poskytovať na podporu splnenia záväzkov členských štátov, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľa klimaticky neutrálnej Únie do roku 2050.

Fond na spravodlivú transformáciu

Fond na spravodlivú transformáciu bude kľúčovým nástrojom na podporu území, ktoré sú najviac postihnuté prechodom ku klimatickej neutralite, a na zabránenie nárastu regionálnych rozdielov. Zriadi sa preto v rámci politiky súdržnosti, ktorá je hlavným nástrojom politiky EÚ na znižovanie regionálnych rozdielov a riešenie štrukturálnych zmien v európskych regiónoch – bude sledovať rovnaké ciele ako politika súdržnosti v špecifickom kontexte prechodu ku klimatickej neutralite. Bude sa implementovať zdieľaným riadením v úzkej spolupráci s vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi a zainteresovanými stranami. Tým sa zabezpečí spoločná zodpovednosť za transformačnú stratégiu a poskytnú sa nástroje a štruktúry na efektívny rámec riadenia.

Podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu sa bude poskytovať všetkým členským štátom. V rozdelení finančných prostriedkov fondu sa bude odzrkadľovať schopnosť členských štátov financovať potrebné investície na zvládnutie prechodu ku klimatickej neutralite.

V alokačnej metóde sa preto zohľadní rozsah problému, ktorý predstavuje transformácia pre regióny s najvyššími emisiami skleníkových plynov (prostredníctvom výšky príslušných priemyselných emisií CO₂), sociálne výzvy vzhľadom na potenciálny zánik pracovných miest v priemysle, v odvetví ťažby čierneho a hnedého uhlia a produkcie rašeliny a roponosnej bridlice. V metóde sa zohľadní aj úroveň hospodárskeho rozvoja členských štátov a súvisiaca investičná kapacita.

Členské štáty doplnia svoju alokáciu z Fondu na spravodlivú transformáciu zdrojmi, ktoré im bola pridelené v rámci EFRR a ESF+, a to prostredníctvom osobitného a konečného prevodového mechanizmu. Členské štáty takisto poskytnú národné zdroje na doplnenie zdrojov Únie. Úroveň spolufinancovania zo strany Únie sa stanoví podľa kategórie regiónu, v ktorom sa nachádzajú identifikované územia. Keďže súčet zdrojov prevedených z EFRR a ESF+ bude zodpovedať najmenej 1,5-násobku a najviac 3-násobku alokácie z Fondu na spravodlivú transformáciu, ako aj vzhľadom na národné spolufinancovanie, celková finančná kapacita tohto fondu presiahne 30 miliárd EUR a môže dosiahnuť 50 miliárd EUR. V záujme toho, aby sa naďalej zabezpečil vplyv politiky súdržnosti ako takej, by žiadny členský štát nemal previesť do Fondu na spravodlivú transformáciu ako doplnkovú podporu viac ako 20 % súčtu svojich pôvodných alokácií z EFRR a ESF+ (kalkulovaných na každý fond).

Programovanie Fondu na spravodlivú transformáciu

Proces programovania vrátane identifikácie území určených na intervenciu a príslušných akcií sa dohodne v rámci dialógu medzi Komisiou a jednotlivými členskými štátmi. Tento proces bude vychádzať z európskeho semestra. Musí ísť o územia, ktoré sú najviac postihnuté negatívnymi hospodárskymi a sociálnymi vplyvmi v dôsledku prechodu, najmä pokiaľ ide o očakávaný zánik pracovných miest a transformáciu výrobných postupov priemyselných zariadení spojených s najvyššou intenzitou emisií skleníkových plynov.

So zreteľom na analýzu Komisie v tomto procese členské štáty pripravujú jeden alebo viac plánov spravodlivej transformácie územia, v ktorých načrtnú proces transformácie do roku 2030 a ktoré budú v súlade s národnými energetickými a klimatickými plánmi a s prechodom na klimaticky neutrálne hospodárstvo, pričom následne určia najpostihnutejšie územia, ktoré by mali získať podporu. Pre každé z týchto území sa v plánoch spravodlivej transformácie územia vymedzia sociálne, hospodárske a environmentálne výzvy a uvedú sa podrobné údaje, pokiaľ ide o potreby hospodárskej diverzifikácie, rekvalifikácie a obnovy životného prostredia, podľa potreby.

V záujme zabezpečenia účinnosti Fondu na spravodlivú transformáciu treba poskytovanú podporu koncentrovať. Identifikované územia preto budú zodpovedať regiónom na úrovni NUTS 3 alebo by mohli byť ich súčasťou.

Podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu bude založená na plánoch spravodlivej transformácie územia a bude sa programovať v rámci jednej alebo viacerých priorít, a to buď v programoch podporovaných aj z EFRR, ESF+ alebo Kohézneho fondu, alebo v osobitnom programe Fondu na spravodlivú transformáciu. Plány spravodlivej transformácie územia budú súčasťou programov a budú prijaté tým istým rozhodnutím Komisie ako program. Podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu bude podmienená schválením plánov spravodlivej transformácie územia, ktoré musia obsahovať najmä opis záväzkov členských štátov, pokiaľ ide o proces transformácie v súlade s ich národnými energetickými a klimatickými plánmi a cieľom klimatickej neutrality EÚ do roku 2050. V plánoch spravodlivej transformácie územia

by sa malo takisto zdôvodniť použitie doplnkových zdrojov prevedených z EFRR a ESF+, ako aj akákoľvek podpora určená na produktívne investície v iných podnikoch než MSP, ak sa považujú za potrebné. Schválením plánov spravodlivej transformácie územia sa umožní poskytovanie podpory nielen z Fondu na spravodlivú transformáciu, ale aj z osobitnej schémy na spravodlivú transformáciu v rámci Programu InvestEU (druhý pilier Mechanizmu spravodlivej transformácie) a z úverového nástroja pre verejný sektor implementovaného v partnerstve s EIB (tretí pilier), ktorým sa budú podporovať investície na dotknutých územiach. Plány spravodlivej transformácie územia by sa mali v prípade potreby aktualizovať a znovu prijať, najmä v prípade aktualizácie národných energetických a klimatických plánov. Podobne ako všetky programy politiky súdržnosti budú programy podporované z Fondu na spravodlivú transformáciu predmetom preskúmania v polovici obdobia. Na základe výsledkov by sa v rámci preskúmania v polovici obdobia mohli zdroje Fondu na spravodlivú transformáciu v roku 2025 realokovať v rámci členského štátu. Preskúmanie v polovici obdobia takisto poskytne príležitosť alokovať finančné zdroje na roky 2026 a 2027, ktoré sa vyčlenia na začiatku nasledujúceho obdobia.

Na územiach, ktorým sa bude poskytovať podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu, sa bude využívať aj osobitný nástroj technickej pomoci. Účelom tohto nástroja bude navrhnuť balík opatrení na mieru v celom rozsahu dostupnej podpory od Komisie, EIB a iných medzinárodných organizácií, a to jednoduchým a integrovaným spôsobom. Komisia bude členským štátom pomáhať s prípravou ich plánov spravodlivej transformácie územia už v roku 2020. Okrem toho Poradenské centrum InvestEU vrátane iniciatívy Jaspers (spoločnej iniciatívy Komisie a EIB na rozvoj projektov v rámci štrukturálnych fondov) bude poskytovať podporu pri príprave databázy projektov. Napokon Komisia zriadi platformu pre spravodlivú transformáciu, aby umožnila dvojstrannú a viacstrannú výmenu skúseností, čo sa týka získaných ponaučení a najlepších postupov vo všetkých postihnutých sektoroch, pričom bude vychádzať z existujúcej platformy pre transformujúce sa uhoľné regióny.

Komplementarita so schémou určenou na spravodlivú transformáciu v rámci Programu InvestEU a s úverovým nástrojom pre verejný sektor poskytovaným v spolupráci s EIB

Súčasťou Mechanizmu spravodlivej transformácie bude silný riadiaci rámec sústredený na plány transformácie územia.

V tejto súvislosti sa podpora poskytovaná z Fondu na spravodlivú transformáciu doplní schémou určenou na spravodlivú transformáciu v rámci Programu InvestEU. Bude sa z nej podporovať širší okruh investícií, najmä prispievaním k transformácii formou podpory nízkouhlíkových činností a činností odolných proti zmene klímy, ako sú investície do obnoviteľných zdrojov energie a systémov energetickej efektívnosti. Táto schéma sa bude môcť využiť aj na financovanie energetickej a dopravnej infraštruktúry vrátane plynárenskej infraštruktúry a diaľkového vykurovania, ale aj projektov v oblasti dekarbonizácie, hospodárskej diverzifikácie regiónov a sociálnej infraštruktúry. Okrem toho sa poskytne miestnym orgánom dotované financovanie v prospech dotknutých regiónov z nového úverového nástroja pre verejný sektor zriadeného v spolupráci s EIB. Podpora EÚ by mohla mať, okrem iného, podobu bonifikácie úrokovej sadzby alebo investičného grantu financovaných z rozpočtu EÚ, ktoré budú spojené s úvermi EIB poskytovanými miestnym, regionálnym a iným verejným orgánom.

Ostatné dva piliere Mechanizmu spravodlivej transformácie budú mať širší geografický rámec než samotný Fond na spravodlivú transformáciu, pričom sa z nich budú podporovať nielen investície do projektov na územiach, kde bude prebiehať spravodlivá transformácia, ale aj mimo týchto území, pokiaľ uvedené projekty budú kľúčové pre transformáciu v rámci území, kde bude prebiehať spravodlivá transformácia.

V tomto návrhu sa stanovuje dátum uplatňovania od 1. januára 2021 a návrh sa predkladá pre Úniu 27 členských štátov v súlade s oznámením Spojeného kráľovstva o jeho úmysle vystúpiť z Európskej únie a Euratomu na základe článku 50 Zmluvy o Európskej únii, ktoré bolo doručené Európskej rade 29. marca 2017.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Činnosť EÚ je odôvodnená článkom 174 ods. 1 ZFEÚ: „Únia rozvíja a uskutočňuje činnosti vedúce k posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Únia sa predovšetkým zameriava na znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja v jednotlivých regiónoch a zaostalosti v najviac znevýhodnených regiónoch.“

S cieľom zabezpečiť zriadenie Fondu na spravodlivú transformáciu treba založiť návrh na článku 175 ZFEÚ, v ktorom sa Únia výslovne vyzýva, aby podporila dosiahnutie cieľov stanovených v článku 174 činnosťou, ktorú vykonáva prostredníctvom štrukturálnych fondov, EIB a ďalších existujúcich finančných nástrojov.

V článku 175 ods. 3 ZFEÚ sa takisto stanovuje, že „ak sa preukáže, že bez toho, aby boli dotknuté opatrenia prijaté v rámci iných politík Únie, sú okrem fondov nevyhnutné aj iné osobitné opatrenia, môžu ich Európsky parlament a Rada prijať v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov“.

• Subsidiarita a proporcionalita

V súlade s článkom 4 ods. 2 ZFEÚ má Únia spoločnú právomoc s členskými štátmi v oblasti hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ako aj v určitých aspektoch sociálnej politiky. Takisto má právomoc vykonávať činnosti na podporu, koordináciu alebo doplnenie činnosti členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj priemyslu (článok 6 ZFEÚ).

Implementácia Fondu na spravodlivú transformáciu v rámci zdieľaného riadenia sa opiera o zásadu subsidiarity. V rámci zdieľaného riadenia Komisia deleguje členským štátom a regiónom úlohy týkajúce sa strategického programovania a implementačné úlohy. Činnosť Únie sa teda obmedzuje na to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov Únie stanovených v zmluvách.

Cieľom zdieľaného riadenia je zabezpečiť, aby sa rozhodnutia prijímali čo najbližšie k občanom a aby bola činnosť na úrovni EÚ opodstatnená vzhľadom na možnosti a špecifiká na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Zdieľané riadenie približuje Európu občanom a prepája miestne potreby s európskymi cieľmi. Okrem toho zvyšuje spoločnú zodpovednosť za ciele EÚ, keďže členské štáty a Komisia majú spoločnú rozhodovaciu právomoc a zodpovednosť a spoločne financujú programy.

• Výber nástroja

Politika súdržnosti je vhodným rámcom pre Fond na spravodlivú transformáciu, keďže je hlavnou politikou EÚ zameranou na riešenie štrukturálnych zmien v európskych regiónoch. Jej prostredníctvom sa poskytuje finančná podpora na investície do širokého spektra oblastí, ktoré prispievajú k zamestnanosti a rastu, pričom funguje v spolupráci s aktérmi v teréne.

Umožňuje zároveň integrovaný miestne orientovaný prístup, ktorým sa zabezpečuje synergia a súlad medzi investíciami podporovanými z Fondu na spravodlivú transformáciu a

investíciami podporovanými v rámci hlavných programov politiky súdržnosti. Tým sa urýchlí hospodársky rozvoj a rekonverzia dotknutých regiónov.

Okrem toho zabezpečuje spoluzodpovednosť členských štátov a regiónov. Toto je zásadne dôležité v prípade Fondu na spravodlivú transformáciu, ktorý sa musí opierať o stratégie transformácie územia na mieru, ktoré komplexne mapujú početné sociálne, environmentálne a hospodárske výzvy vyvolané prechodom.

Zvoleným nástrojom je v rámci politiky súdržnosti nariadenie Európskeho parlamentu a Rady v súlade s riadnym legislatívnym postupom, ako sa uvádza v článku 175 ods. 3 zmluvy.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

• Konzultácie so zainteresovanými stranami

Komisia prijala v máji a júni 2018 svoje návrhy, ktoré sa týkali dlhodobého rozpočtu po roku 2020 a ďalšej generácie programov a fondov. Ako neoddeliteľnú súčasť tohto procesu Komisia uskutočnila sériu verejných konzultácií pokrývajúcich hlavné oblasti výdavkov s cieľom zhromaždiť názory všetkých zainteresovaných strán na to, ako čo najlepšie využiť každé euro z rozpočtu EÚ.

Od 10. januára 2018 do 9. marca 2018 sa uskutočnila verejná konzultácia o dlhodobom rozpočte EÚ v oblasti súdržnosti, pričom bolo doručených 4 395 odpovedí. Prechod na nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo, zabezpečenie ochrany životného prostredia a odolnosti voči zmene klímy považovalo za dôležitú výzvu 85 % respondentov. Avšak len 42 % respondentov sa domnievalo, že súčasné programy/fondy na túto výzvu primerane reagujú⁴.

V kontexte rokovaní o dlhodobom rozpočte na obdobie po roku 2020 Európsky parlament vo svojej predbežnej správe zo 7. novembra 2018 vyzval na zavedenie osobitnej alokácie (4,8 miliardy EUR) určenej na nový „Fond na spravodlivú energetickú transformáciu“ s cieľom riešiť spoločenské, sociálno-ekonomické a environmentálne dôsledky pre pracovníkov a komunity, ktoré sú nepriaznivo ovplyvnené prechodom od uhlia a uhlíkovej závislosti.

Túto výzvu prevzal aj Výbor regiónov, ktorý vydal stanovisko⁵ o sociálno-ekonomických štrukturálnych zmenách v európskych uhoľných regiónoch, v ktorom vyzýva na poskytnutie dodatočných finančných prostriedkov na pomoc pri riešení osobitných potrieb uhoľných regiónov. V stanovisku sa v tejto súvislosti navrhuje alokovať 4,8 miliardy EUR na nový „Fond na spravodlivú energetickú transformáciu“, ktorého cieľom je zmierniť sociálny, sociálno-ekonomický a environmentálny vplyv transformácie v týchto regiónoch.

Európska rada vo svojich záveroch z 18. októbra 2019 zdôraznila svoje odhodlanie naďalej stáť na čele sociálne spravodlivého a férového ekologického prechodu pri plnení Parížskej dohody. Európska rada 12. decembra 2019 vo svojich záveroch takisto schválila cieľ dosiahnuť do roku 2050 klimaticky neutrálnu EÚ v súlade s cieľmi Parížskej dohody. Okrem toho schválila zásadu poskytovania podpory na mieru regiónom a odvetviam, ktoré sú najviac zasiahnuté transformáciou, prostredníctvom Mechanizmu spravodlivej transformácie.

⁴ Verejná konzultácia o fondoch EÚ v oblasti súdržnosti:
https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-funds-area-cohesion_en.

⁵ Európsky výbor regiónov, Stanovisko na tému Sociálno-ekonomická štrukturálna transformácia uhoľných regiónov v Európe, 136. plenárne zasadnutie 7. – 9. októbra 2019, ECON-VI/041.

- **Posúdenie vplyvu**

Súčasťou návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde⁶ bolo posúdenie vplyvu⁷. V posúdení vplyvu sa odobril systém realizácie navrhovaný pre tieto fondy, ktoré sú upravené návrhom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj na riadenie hraníc a víza⁸, a ktorými sa bude riadiť aj programovanie a implementácia Fondu na spravodlivú transformáciu (pozri kapitolu 4).

V posúdení vplyvu sa skúmali aj výzvy, ktorými sa má zaoberať budúci viacročný finančný rámec a politika súdržnosti. V súlade s výsledkom verejných konzultácií sa v ňom potvrdila potreba podporiť spravodlivý prechod na čistú energiu prostredníctvom osobitného cieľa politiky a zodpovedajúceho mechanizmu tematickej koncentrácie (pozri kapitoly 2.2 a 3.2).

Cieľ Fondu na spravodlivú transformáciu je preto opodstatnený, keďže smeruje k zabezpečeniu spravodlivého energetického prechodu zmiernením hospodárskych a sociálnych nákladov, ktoré so sebou prináša prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Fond na spravodlivú transformáciu na tento účel bude podporovať transformáciu priemyselných postupov potrebných na úspešnú transformáciu energetiky a hospodársku diverzifikáciu najviac postihnutých území, a to v súlade so závermi posúdenia vplyvu o potrebe podporovať inteligentnú priemyselnú transformáciu (pozri kapitolu 2.2).

V posúdení vplyvu sa poukázalo aj na nerovnomerne rozptýlené účinky energetickej transformácie (pozri kapitolu 3.3). Osobitne sa v ňom zdôraznili výzvy, ktorým čelia najviac postihnuté regióny v dôsledku ich závislosti od výroby tuhých palív a vysokého podielu tuhých palív na ich energetickom mixe. Týmto posúdením sa odôvodňuje navrhovaná koncentrácia Fondu na spravodlivú transformáciu na územia, ktoré sú najviac postihnuté, ako aj navrhované rozdelenie národných alokácií.

V uvedených analýzach a prvkoch posúdenia vplyvu nachádzame oporu pre ciele a hlavné črty Fondu na spravodlivú transformáciu. Samostatné posúdenie vplyvu sa neuskutočnilo, keďže by bolo oneskorilo prijatie tohto legislatívneho návrhu s rizikom, že sa tým spomalia prebiehajúce rokovania o budúcom viacročnom finančnom rámci.

- **Ponaučenia z implementácie vybraných iniciatív v oblasti transformácie**

Rozsah pôsobnosti a cieľ Fondu na spravodlivú transformáciu sa týka dôsledkov prechodu ku klimatickej neutralite, a preto fond rieši situáciu v oblasti ťažby tuhých fosílnych palív (čierneho a hnedého uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice), ale aj otázku transformácie energeticky náročných priemyselných postupov, ktorú si tento prechod vyžaduje, pokiaľ ide o ich sociálne a hospodárske vplyvy na dotknutých územiach.

V tejto súvislosti sa už podnikli kroky v rámci iniciatív pre transformujúce sa uhoľné regióny a v rámci pilotnej akcie pre regióny s transformujúcim sa priemyslom. Hoci sa Fondom na spravodlivú transformáciu budú sledovať širšie ciele a zabezpečiť sa integrovanejší prístup než pri týchto iniciatívach, budú sa aj z týchto iniciatív čerpať ponaučenia a bude sa vychádzať z existujúcich pracovných metód a štruktúr na programovanie a implementáciu Fondu na spravodlivú transformáciu, keď to bude relevantné.

⁶ COM(2018) 372 final.

⁷ SWD(2018) 282 final.

⁸ COM(2018) 375 final.

Po prvé, politikou súdržnosti sa v rámci iniciatívy pre transformujúce sa uhoľné regióny podporuje transformácia v 21 pilotných regiónoch (od januára 2020) s hospodárstvami, ktoré sú značne závislé od uhlia. Štrukturálne zmeny sa riešia holistickým prístupom, ktorý zahŕňa hospodárske, priemyselné, technologické a sociálne rozmery transformačného procesu, a to za účasti miestnych aktérov vrátane sociálnych partnerov, priemyslu a mimovládnych organizácií a v úzkej spolupráci s nimi.

Dialóg s viacerými zainteresovanými stranami a výmena poznatkov sa ukázali ako nevyhnutné na zabezpečenie kolektívneho pokroku, transparentnosti a mobilizácie najúčinnějších prostriedkov na riešenie sociálno-ekonomických dôsledkov transformácie.

Podpora sa zameriava na hospodársku transformáciu v súlade so stratégiami pre inteligentnú špecializáciu (napr. podpora MSP, podnikateľských inkubátorov, inovácií a spolupráce priemyslu a výskumných pracovníkov), rekvifikáciu pracovníkov tradične zamestnaných v sektoroch súvisiacich s uhlím a podporu energetickej efektívnosti a alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie.

Úspech iniciatívy závisí od spoluzodpovednosti dotknutých členských štátov, regiónov a miestnych aktérov vrátane sociálnych partnerov. To sa dosahuje požiadavkami na národné spolufinancovanie v rámci zdieľaného riadenia, ako aj zapojením partnerov do stratégie rozvoja.

Po druhé, v podobnom duchu s cieľom pomôcť regiónom EÚ zvládnuť prechod na udržateľnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo a priemyselné zmeny vyvolané energetickým prechodom a prechodom súvisiacim so zmenou klímy sa poskytla osobitná podpora na posilnenie inovácií, odstránenie investičných prekážok a vybavenie občanov správnymi zručnosťami. V rámci pilotnej akcie pre regióny s transformujúcim sa priemyslom sa poskytuje podpora zo strany odborníkov Komisie, ako aj technická pomoc z EFRR. Na podporu EÚ bolo vybraných 12 regiónov.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Komisia sa snaží naplniť svoje priority stanovené v politických usmerneniach v rámci širších ambícií rozpočtu EÚ. Jednou z priorit v tomto kontexte je aj ambiciózny Fond na spravodlivú transformáciu. Komisia preto už v počiatočnej fáze svojho funkčného obdobia predkladá tento legislatívny návrh, ktorým dopĺňa súčasné návrhy týkajúce sa budúceho viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“). Návrh bude podkladom k rokovaniam o budúcom VFR a bude pravdepodobne začlenený do rámca celkovej dohody o budúcom VFR.

Rozpočtové prostriedky na FST by mali predstavovať 7,5 miliardy EUR (v cenách roku 2018) s možnosťou neskôr zvýšiť túto úroveň ambícií, ak to bude vhodné.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Právny rámec pozostáva z osobitného návrhu nariadenia, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu, a potrebných súvisiacich zmien návrhu všeobecného nariadenia Komisie, ktorých cieľom je začleniť Fond na spravodlivú transformáciu ako nový fond do všeobecného nariadenia spolu s EFRR, Kohéznym fondom a ESF+. Realizácia a implementácia Fondu na spravodlivú transformáciu sa bude riadiť všeobecným nariadením.

Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu, sa zameriava na tieto prvky:

- stanovuje sa ním predmet úpravy Fondu na spravodlivú transformáciu,

- vymedzuje sa zodpovedajúci špecifický cieľ, ktorý sa má použiť na programovanie zdrojov Fondu na spravodlivú transformáciu v rámci vyhradenej priority alebo programu v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu politiky súdržnosti,
- stanovuje sa jeho geografické pokrytie a metodika alokácie finančných zdrojov FST,
- vymedzuje sa rozsah podpory z FST,
- špecifikuje sa obsah plánov spravodlivej transformácie územia vrátane požiadavky, aby členské štáty určili tie územia, ktoré sú najviac postihnuté prechodom na klimaticky neutrálne hospodárstvo a na ktoré sa sústreďí podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu,
- vytvára sa rámec na meranie úspechov fondu pomocou zodpovedajúcich ukazovateľov a mechanizmus na prispôbenie podpory v prípade nesplnenia cieľových hodnôt.

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,**ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu**

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 175 tretí odsek,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁹,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹⁰,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Regulačný rámec, ktorým sa upravuje politika súdržnosti Únie na obdobie od roku 2021 do roku 2027 v kontexte budúceho viacročného finančného rámca, prispieva k dodržiavaniu záväzkov Únie, pokiaľ ide o plnenie Parížskej dohody a cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, a to sústredením finančných prostriedkov Únie na ekologické ciele. Týmto nariadením sa implementuje jedna z priorít stanovených v oznámení o európskom ekologickom dohovore¹¹ a je súčasťou investičného plánu pre udržateľnú Európu¹², ktorým sa poskytuje vyhradené financovanie v rámci Mechanizmu spravodlivej transformácie v kontexte politiky súdržnosti s cieľom riešiť otázku hospodárskych a sociálnych nákladov spojených s prechodom na klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo, v ktorom sa akékoľvek zostatkové emisie skleníkových plynov kompenzujú rovnocennými absorpciami.
- (2) Prechod na klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo predstavuje jeden z najdôležitejších cieľov politiky Únie. Európska rada 12. decembra 2019 schválila cieľ dosiahnuť do roku 2050 klimaticky neutrálnu Úniu v súlade s cieľmi Parížskej dohody. Hoci boj proti zmene klímy a zhoršovaniu životného prostredia bude z dlhodobého hľadiska prínosom pre všetkých a v strednodobom horizonte poskytne príležitosti a výzvy pre všetkých, nie všetky regióny a členské štáty začínajú svoju transformáciu z rovnakej štartovacej pozície alebo majú rovnakú schopnosť reagovať. Niektoré už dosiahli väčší pokrok než iné, pričom transformácia prináša hlbšie sociálne a hospodárske dôsledky pre tie regióny, ktoré sú v značnej miere závislé od fosílnych palív, najmä čierneho a hnedého uhlia, rašeliny alebo roponosnej bridlice, alebo od priemyselných odvetví spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov.

⁹ Ú. v. EÚ C, , s. .

¹⁰ Ú. v. EÚ C, , s. .

¹¹ COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

¹² COM(2020) 21, 14.1.2020.

Takáto situácia nielenže vytvára riziko, že transformácia bude v Únii prebiehať rôznym tempom, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti klímy, ale aj že budú narastať rozdiely medzi regiónmi na úkor cieľov sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti.

- (3) Aby bola transformácia úspešná, musí byť spravodlivá a spoločensky prijateľná pre všetkých. Únia aj členské štáty preto musia od začiatku zohľadniť jej hospodárske a sociálne dôsledky a zaviesť všetky možné nástroje na zmiernenie nepriaznivých dôsledkov. Rozpočet Únie zohráva v tejto súvislosti dôležitú úlohu.
- (4) Ako sa uvádza v európskom ekologickom dohovore a v investičnom pláne pre udržateľnú Európu, Mechanizmus spravodlivej transformácie by mal dopĺňať ostatné činnosti vykonávané na základe budúceho viacročného finančného rámca na roky 2021 až 2027. Mal by prispieť k riešeniu sociálnych a hospodárskych dôsledkov prechodu ku klimatickej neutralite Únie spojením výdavkov rozpočtu Únie na klimatické a sociálne ciele na regionálnej úrovni.
- (5) Týmto nariadením sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (ďalej len „FST“), ktorý je jedným z pilierov Mechanizmu spravodlivej transformácie implementovaného v rámci politiky súdržnosti. Cieľom FST je zmierniť nepriaznivé účinky klimatickej transformácie tým, že sa podporia najviac postihnuté územia a dotknutí pracovníci. V súlade so špecifickým cieľom FST by akcie podporované z FST mali priamo prispievať k zmierneniu dôsledkov transformácie, a to financovaním diverzifikácie a modernizácie miestneho hospodárstva a zmiernením negatívnych dôsledkov pre zamestnanosť. Táto skutočnosť sa odráža v špecifickom ciele FST, ktorý je stanovený na rovnakej úrovni ako politické ciele stanovené v článku [4] nariadenia EÚ [nové VN] a je uvedený spolu s nimi.
- (6) Vzhľadom na význam boja proti zmene klímy v súlade so záväzkami Únie, pokiaľ ide o plnenie Parížskej dohody, so záväzkom plniť ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja a so zvýšenými ambíciami Únie navrhnutými v európskom ekologickom dohovore by mal FST zásadným spôsobom prispievať k tomu, aby sa uplatňovali opatrenia v oblasti klímy. Zdroje z vlastného finančného krytia FST sú doplnkové a budú sa poskytovať nad rámec investícií potrebných na dosiahnutie celkového cieľa 25 % rozpočtových výdavkov Únie vynaložených na plnenie cieľov v oblasti klímy. Zdroje prevedené z EFRR a ESF+ sa budú plne podieľať na dosiahnutí tejto cieľovej hodnoty.
- (7) Zdrojmi z FST by sa mali dopĺňať zdroje dostupné v rámci politiky súdržnosti.
- (8) Prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo je výzvou pre všetky členské štáty. Bude mimoriadne náročný pre tie členské štáty, ktoré značne závisia od fosílnych palív alebo priemyselných činností spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov, ktoré treba postupne ukončovať alebo adaptovať v dôsledku prechodu ku klimatickej neutralite, a ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov na tento účel. FST by sa preto mal vzťahovať na všetky členské štáty, ale rozdelenie finančných prostriedkov by malo odrážať schopnosť členských štátov financovať potrebné investície na zvládnutie prechodu ku klimatickej neutralite.
- (9) S cieľom stanoviť vhodný finančný rámec pre FST by Komisia mala na základe objektívnych kritérií určiť ročné rozdelenie dostupných alokácií pre jednotlivé členské štáty v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu.
- (10) V tomto nariadení sa určujú druhy investícií, ktorých výdavky možno podporovať z FST. Všetky podporované činnosti by sa mali vykonávať v plnom súlade s prioritami Únie v oblasti klímy a životného prostredia. Do zoznamu investícií by sa mali zaradiť

tie, ktoré podporujú miestne hospodárstvo a sú dlhodobo udržateľné, s prihliadnutím na všetky ciele ekologického dohovoru. Financované projekty by mali prispievať k prechodu na klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo. V prípade upadajúcich odvetví, ako je výroba energie z čierneho a hnedého uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice alebo ťažba týchto tuhých fosílnych palív, by mala byť podpora naviazaná na postupné ukončovanie činnosti a na zodpovedajúce zníženie úrovne zamestnanosti. Pokiaľ ide o transformáciu odvetví s vysokou úrovňou emisií skleníkových plynov, podpora by mala byť zameraná nové činnosti zavádzaním nových technológií, nových postupov alebo výrobkov, ktoré povedú k významnému zníženiu emisií v súlade s cieľmi EÚ v oblasti klímy do roku 2030 a v súlade s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu EÚ do roku 2050¹³ pri zachovaní a posilnení zamestnanosti a predchádzaní zhoršovaniu životného prostredia. Osobitná pozornosť by sa mala venovať aj činnostiam, ktorými sa podporuje inovácia a výskum v oblasti pokročilých a udržateľných technológií, ako aj v oblasti digitalizácie a pripojiteľnosti, a to za predpokladu, že takéto opatrenia pomôžu zmierniť negatívne vedľajšie účinky prechodu ku klimaticky neutrálnemu a obehovému hospodárstvu a prispievajú k nemu.

- (11) V záujme ochrany občanov, ktorí sú najviac zraniteľní voči klimatickej transformácii, by sa mal FST vzťahovať aj na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu pracovníkov s cieľom pomôcť im prispôbiť sa novým pracovným príležitostiam, ako aj poskytnúť uchádzačom o zamestnanie pomoc pri hľadaní zamestnania a aktívne ich začleňovať do trhu práce.
- (12) S cieľom posilniť hospodársku diverzifikáciu území postihnutých transformáciou, by sa z FST mala poskytovať podpora na produktívne investície v MSP. Produktívne investície by sa mali chápať ako investície do fixného kapitálu alebo nehmotného majetku podnikov s cieľom vyrobiť tovar a služby, čím sa prispeje k tvorbe hrubého kapitálu a k zamestnanosti. V prípade iných podnikov ako MSP by sa produktívne investície mali podporovať len vtedy, ak sú potrebné na zmiernenie zániku pracovných miest vyplývajúceho z transformácie, a to vytvorením alebo ochranou značného počtu pracovných miest, pričom nesmú viesť k premiestneniu alebo byť jeho výsledkom. Investície do existujúcich priemyselných zariadení vrátane zariadení, na ktoré sa vzťahuje systém Únie na obchodovanie s emisiami, by mali byť povolené, ak prispievajú k prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo do roku 2050 a celiť výrazne pod úroveň príslušných referenčných hodnôt stanovených na bezodplatné pridelovanie emisných kvót podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES¹⁴ a ak vedú k ochrane značného počtu pracovných miest. Akékoľvek takéto investície by mali byť náležite odôvodnené v príslušnom pláne spravodlivej transformácie územia. V záujme ochrany integrity vnútorného trhu a politiky súdržnosti by podpora pre podniky mala byť v súlade s pravidlami Únie v oblasti štátnej pomoci stanovenými v článkoch 107 a 108 ZFEÚ. Najmä by sa mala obmedziť podpora produktívnych investícií pre iné podniky než MSP na podniky, ktoré sa nachádzajú v oblastiach určených ako podporované oblasti v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. a) a c) ZFEÚ.

¹³ Ako sa uvádza v oznámení Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – COM(2018) 773 final, s názvom „Čistá planéta pre všetkých. Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo“.

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

- (13) S cieľom poskytnúť flexibilitu pri programovaní zdrojov FST v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu by malo byť možné pripraviť samostatný program FST alebo naprogramovať zdroje FST do jednej alebo viacerých osobitných priorít v rámci programu podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európskeho sociálneho fondu plus (ďalej len „ESF+“) alebo Kohézneho fondu. V súlade s článkom 21a nariadenia (EÚ) [nové VN] by sa zdroje FST mali posilniť doplnkovým financovaním z EFRR a ESF+. Príslušné sumy prevedené z EFRR a ESF+ by mali byť v súlade s typom operácií stanoveným v plánoch spravodlivej transformácie územia.
- (14) Podpora z FST by mala byť podmienená účinnou implementáciou procesu transformácie na konkrétnom území s cieľom dosiahnuť klimaticky neutrálne hospodárstvo. V tejto súvislosti by členské štáty mali vypracovať v spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami a s podporou Komisie plány spravodlivej transformácie územia, v ktorých sa podrobne opíše proces transformácie, v súlade s ich národnými energetickými a klimatickými plánmi. Na tento účel by Komisia mala zriadiť platformu pre spravodlivú transformáciu, ktorá by vychádzala z existujúcej platformy pre transformujúce sa uhoľné regióny, aby umožnila dvojstrannú a viacstrannú výmenu skúseností, čo sa týka získaných ponaučení a najlepších postupov vo všetkých postihnutých sektoroch.
- (15) V plánoch spravodlivej transformácie územia by sa mali určiť územia, ktoré transformácia najviac postihne a na ktoré by sa mala sústrediť pomoc z FST. Zároveň by sa v nich mali opísať osobitné činnosti, ktoré sa majú vykonať na dosiahnutie klimaticky neutrálneho hospodárstva, najmä pokiaľ ide o konverziu alebo uzavretie zariadení, ktoré sa venujú výrobe fosílnych palív alebo iným činnostiam spojeným s vysokými emisiami skleníkových plynov. Uvedené územia by mali byť presne vymedzené a zodpovedať regiónom na úrovni NUTS 3 alebo by mali byť ich súčasťou. V plánoch by mali byť podrobne opísané výzvy a potreby týchto území a mali by sa určiť typy operácií potrebných na zabezpečenie súdržného rozvoja hospodárskych činností odolných proti zmene klímy, ktoré sú zároveň v súlade s transformáciou na klimatickú neutralitu a s cieľmi ekologického dohovoru. Finančnú podporu z FST by mali dostávať len investície, ktoré sú v súlade s plánmi transformácie. Plány spravodlivej transformácie územia by mali byť súčasťou programov (podporovaných z EFRR, ESF+, Kohézneho fondu alebo FST), ktoré schvaľuje Komisia.
- (16) V záujme toho, aby sa využívanie zdrojov FST čo najviac orientovalo na výsledky, v súlade so zásadou proporcionality by mala mať Komisia možnosť uplatniť finančné opravy v prípade vážneho nesplnenia cieľových hodnôt stanovených pre špecifický cieľ FST.
- (17) Na účely doplnenia a zmien určitých nepodstatných prvkov tohto nariadenia by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, pokiaľ ide o zmenu prvkov uvedených v prílohe III k tomuto nariadeniu týkajúcich sa spoločných ukazovateľov výstupu a výsledku. Je mimoriadne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie vrátane konzultácií na úrovni odborníkov a aby tieto konzultácie vykonala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva¹⁵. V záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov sa najmä všetky dokumenty

¹⁵ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 13.

doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako odborníkom z členských štátov; títo odborníci majú systematický prístup na zasadnutia expertných skupín Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

- (18) S cieľom stanoviť vhodný finančný rámec pre FST by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci na určenie ročného rozdelenia dostupných alokácií pre jednotlivé členské štáty v súlade s prílohou I.
- (19) Ciele tohto nariadenia, a to konkrétne podporiť územia, ktoré čelia hospodárskej a sociálnej transformácii, pri ich prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo, nie je možné uspokojivo dosiahnuť len na úrovni členských štátov. Hlavnými dôvodmi v tejto súvislosti sú na jednej strane rozdiely medzi úrovňou rozvoja rôznych území a zaostávanie najviac znevýhodnených území, ako aj obmedzené finančné zdroje členských štátov a území, a na druhej strane potreba jednotného implementačného rámca, ktorý zahŕňa niekoľko fondov Únie v rámci zdieľaného riadenia. Keďže tieto ciele možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ZEÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

1. Týmto nariadením sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (ďalej len „FST“) na poskytovanie podpory územiám, ktoré čelia vážnym sociálno-ekonomickým výzvam vyplývajúcim z procesu prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo Únie do roku 2050.
2. Stanovuje sa ním špecifický cieľ FST, jeho geografické pokrytie a zdroje, rozsah jeho podpory, pokiaľ ide o cieľ Investovanie do zamestnanosti a rastu uvedený v [článku 4 ods. 2 písm. a)] nariadenia (EÚ) [nové VN], ako aj osobitné ustanovenia pre programovanie a ukazovatele potrebné na monitorovanie.

Článok 2

Špecifický cieľ

V súlade s článkom [4 ods. 1] druhým pododsekom nariadenia (EÚ) [nové VN] FST prispieva k jedinému špecifickému cieľu, a to „umožňovať regiónom a ľuďom riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo“.

Článok 3

Geografické pokrytie a zdroje FST v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu

1. Z FST sa podporuje cieľ Investovanie do zamestnanosti a rastu vo všetkých členských štátoch.
2. Zdroje FST v rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu, ktoré sú k dispozícii na rozpočtový záväzok na roky 2021 – 2027, predstavujú 7,5 miliardy EUR v cenách roku 2018, pričom táto suma môže byť navýšená o dodatočné zdroje alokované v rozpočte Únie a o iné zdroje v súlade s uplatniteľným základným aktom.

Na účely programovania a následného začlenenia do rozpočtu Únie sa suma uvedená v prvom pododseku indexuje sadzbou 2 % ročne.

Na podnet Komisie sa 0,35 % sumy uvedenej v prvom pododseku alokuje na technickú pomoc.

3. Komisia prijme vykonávacím aktom rozhodnutie, ktorým stanoví ročné rozdelenie zdrojov pre jednotlivé členské štáty vrátane akýchkoľvek dodatočných zdrojov uvedených v odseku 2 v súlade s metodikou stanovenou v prílohe I.
4. Odchylné od článku [21a] nariadenia (EÚ) [nové VN] akékoľvek dodatočné zdroje uvedené v odseku 2 alokované na FST v rozpočte Únie alebo poskytnuté z iných zdrojov si nesmú vyžadovať doplnkovú podporu z EFRR alebo ESF+.

Článok 4 **Rozsah podpory**

1. Z FST sa podporujú len tie činnosti, ktoré priamo súvisia s jeho špecifickým cieľom stanoveným v článku 2 a ktoré prispievajú k implementácii plánov spravodlivej transformácie územia vytvorených v súlade s článkom 7.
2. V súlade s odsekom 1 sa z FST podporujú výlučne tieto činnosti:
 - a) produktívne investície v MSP vrátane startupov, ktoré vedú k hospodárskej diverzifikácii a rekonverzii;
 - b) investície do vytvárania nových firiem, a to aj prostredníctvom podnikateľských inkubátorov a konzultačných služieb;
 - c) investície do výskumných a inovačných činností a podpora transferu pokročilých technológií;
 - d) investície do zavádzania technológií a infraštruktúry na cenovo dostupnú čistú energiu, investície v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov;
 - e) investície do digitalizácie a digitálnej pripojiteľnosti;
 - f) investície do regenerácie a dekontaminácie lokalít, do obnovy pôdy a projektov na zmenu účelu;
 - g) investície na podporu obehového hospodárstva vrátane podpory prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, znižovania objemu odpadu, efektívneho využívania zdrojov, opätovného použitia, opráv a recyklácie;
 - h) zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia pracovníkov;
 - i) pomoc uchádzačom o zamestnanie pri hľadaní pracovného miesta;
 - j) aktívne začleňovanie uchádzačov o zamestnanie;
 - k) technická pomoc.

Okrem toho sa môžu z FST podporovať v oblastiach označených ako podporované oblasti v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. a) a c) ZFEÚ produktívne investície do iných podnikov než MSP za predpokladu, že takéto investície boli schválené ako súčasť plánu spravodlivej transformácie územia na základe informácií požadovaných podľa článku 7 ods. 2 písm. h). Takéto investície sú oprávnené len vtedy, ak sú potrebné na implementáciu plánu spravodlivej transformácie územia.

Z FST možno podporovať aj investície na zníženie emisií skleníkových plynov z činností uvedených v prílohe I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES za predpokladu, že takéto investície boli schválené ako súčasť plánu

spravodlivej transformácie územia na základe informácií požadovaných podľa článku 7 ods. 2 písm. i). Takéto investície sú oprávnené len vtedy, ak sú potrebné na implementáciu plánu spravodlivej transformácie územia.

Článok 5

Vyňatie z rozsahu podpory

Z FST sa nepodporuje:

- a) vyradenie jadrových elektrární z prevádzky alebo ich výstavba;
- b) výroba, spracovanie a uvádzanie tabaku a tabakových výrobkov na trh;
- c) podniky v ťažkostiach, ako sú vymedzené v článku 2 ods. 18 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014¹⁶;
- d) investície súvisiace s výrobou, spracovaním, distribúciou, skladovaním alebo spaľovaním fosílnych palív;
- e) investície do širokopásmovej infraštruktúry v oblastiach, v ktorých existujú aspoň dve širokopásmové siete rovnakej kategórie.

Článok 6

Programovanie zdrojov FST

1. Zdroje FST sa programujú pre kategórie regiónov, v ktorých sa nachádzajú dotknuté územia, na základe plánov spravodlivej transformácie územia pripravených v súlade s článkom 7 a schválených Komisiou ako súčasť programu alebo zmeny programu. Programované zdroje musia mať formu jedného alebo viacerých špecifických programov alebo jednej alebo viacerých priorít v rámci programu.

Komisia schváli program, ak je určenie území najviac postihnutých procesom transformácie, ktoré je súčasťou príslušného plánu spravodlivej transformácie územia, riadne odôvodnené a ak príslušný plán spravodlivej transformácie územia je v súlade s národným energetickým a klimatickým plánom príslušného štátu.

2. Prioritu alebo priority FST tvoria zdroje FST, ktoré sa skladajú z celkovej alebo čiastočnej alokácie z FST pre jednotlivé členské štáty a zo zdrojov prevedených v súlade s článkom [21a] nariadenia (EÚ) [nové VN]. Celková výška zdrojov z EFRR a ESF+ prevedených na prioritu FST je minimálne jeden a pol násobok sumy podpory z FST na túto prioritu, nesmie však presiahnuť trojnásobok tejto sumy.

Článok 7

Plán spravodlivej transformácie územia

1. Členské štáty pripravujú spolu s príslušnými úradmi dotknutých území jeden alebo viacero plánov spravodlivej transformácie územia, ktoré pokrývajú jedno alebo viacero postihnutých území zodpovedajúcich úrovni 3 nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely (ďalej len „regióny na úrovni NUTS 3“) zostavenej nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 zmeneným

¹⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1).

nariadením Komisie (ES) č. 868/2014¹⁷ alebo ich časti, a to na základe vzoru uvedeného v prílohe II. Uvedenými územiaми musia byť územia, ktoré sú najviac postihnuté negatívnymi hospodárskymi a sociálnymi dôsledkami prechodu, najmä pokiaľ ide o očakávaný zánik pracovných miest v oblasti ťažby a používania fosílnych palív a transformačné potreby výrobných postupov priemyselných zariadení spojených s najvyššími emisiami skleníkových plynov.

2. Plán spravodlivej transformácie územia obsahuje tieto prvky:

- a) opis prechodu ku klimaticky neutrálnemu hospodárstvu na vnútroštátnej úrovni vrátane časového harmonogramu kľúčových krokov transformácie, ktoré sú v súlade s poslednou verziou národného energetického a klimatického plánu (ďalej len „NEKP“);
- b) odôvodnenie určenia území, ktoré sú označené ako najviac postihnuté procesom transformácie uvedeným v písmene a) a ktoré majú získať podporu z FST v súlade s odsekom 1;
- c) posúdenie výziev vyplývajúcich z transformácie, ktorým čelia najviac postihnuté územia, vrátane sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho vplyvu prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo, pričom sa určí potenciálny počet dotknutých pracovných miest a zaniknutých pracovných miest, potrieb a cieľov rozvoja, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030 a súvisia s transformáciou alebo ukončením činností spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov na týchto územiach;
- d) opis očakávaného prínosu podpory z FST pri riešení sociálnych, hospodárskych a environmentálnych vplyvov prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo;
- e) posúdenie jeho súladu s inými národnými, regionálnymi alebo územnými stratégiami a plánmi;
- f) opis mechanizmov riadenia pozostávajúcich z dohôd o spolupráci, plánovaných monitorovacích a hodnotiacich opatrení a zodpovedných orgánov;
- g) opis typu plánovaných operácií a ich očakávaný prínos, pokiaľ ide o zmiernenie vplyvu transformácie;
- h) ak sa podpora poskytuje na produktívne investície podnikom, ktoré nie sú MSP, vyčerpávajúci zoznam takýchto operácií a podnikov a odôvodnenie potreby takejto podpory prostredníctvom analýzy nedostatkov, ktorá preukáže, že očakávaný počet zaniknutých pracovných miest by prevýšil očakávaný počet pracovných miest vytvorených v prípade neuskutočnenia investície;
- i) ak sa podpora poskytuje na investície na zníženie emisií skleníkových plynov z činností uvedených v prílohe I k smernici 2003/87/ES, vyčerpávajúci zoznam operácií, ktoré sa majú podporiť, a odôvodnenie, že prispievajú k prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo a vedú k podstatnému zníženiu emisií skleníkových plynov a cieľia výrazne pod úroveň príslušných referenčných hodnôt stanovených na bezodplatné pridelovanie emisných kvót podľa smernice 2003/87/ES, a to za predpokladu, že sú potrebné na ochranu značného počtu pracovných miest;

¹⁷

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. mája 2003 o zostavení spoločnej nomenklatury územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS) (Ú. v. EÚ L 154, 21.6.2003, s. 1).

- j) synergia a komplementarita s inými programami Únie a piliermi Mechanizmu spravodlivej transformácie s cieľom riešiť identifikované rozvojové potreby.
3. Na príprave a implementácii plánov spravodlivej transformácie územia sa zúčastňujú príslušní partneri v súlade s článkom [6] nariadenia (EÚ) [nové VN].
 4. Plány spravodlivej transformácie územia musia byť v súlade s územnými stratégiami uvedenými v článku [23] nariadenia (EÚ) [nové VN], s príslušnými stratégiami pre inteligentnú špecializáciu, NEKP a Európskym pilierom sociálnych práv.

Ak si revízia národného energetického a klimatického plánu podľa článku 14 nariadenia (EÚ) 2018/1999 vyžaduje revíziu plánu spravodlivej transformácie územia, táto revízia sa vykoná v rámci procesu preskúmania v polovici obdobia v súlade s článkom 14 nariadenia (EÚ) [nové VN].

Článok 8 **Ukazovatele**

1. Spoločné ukazovatele výstupu a výsledku stanovené v prílohe III a ak je to riadne odôvodnené v pláne spravodlivej transformácie územia, špecifické programové ukazovatele výstupu a výsledku sa stanovujú v súlade s [článkom 12 ods. 1 druhým pododsekom písmenom a)], [článkom 17 ods. 3 písm. d) bodom ii)] a [článkom 37 ods. 2 písmenom b)] nariadenia (EÚ) [nové VN].
2. Pokiaľ ide o ukazovatele výstupu, východiskové hodnoty sa stanovujú na nulu. Čiastkové ciele stanovené na rok 2024 a cieľové hodnoty stanovené na rok 2029 sú kumulatívne. Po tom, ako Komisia schváli žiadosť o zmenu programu predloženú podľa článku [14 ods. 2] nariadenia (EÚ) [nové VN], sa cieľové hodnoty nebudú revidovať.
3. Ak sa z priority FST podporujú činnosti uvedené v článku 4 ods. 2 písm. h), i) alebo j), údaje o ukazovateľoch za jednotlivých účastníkov sa zasielajú len vtedy, ak sú k dispozícii všetky údaje týkajúce sa daného účastníka požadované v súlade s prílohou III.
4. Komisia je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 10 na účely zmien prílohy III s cieľom vykonať potrebné úpravy v zozname ukazovateľov, ktoré sa majú použiť.

Článok 9 **Finančné opravy**

Ak Komisia na základe preskúmania záverečnej správy o výkonnosti programu dospeje k záveru, že sa nedosiahlo aspoň 65 % cieľovej hodnoty stanovenej pre jeden alebo viacero ukazovateľov výstupu alebo výsledku pri zdrojoch FST, môže vykonať finančné opravy podľa článku [98] nariadenia (EÚ) [nové VN] znížením podpory z FST určenej na túto prioritu proporcionálne k dosiahnutým úspechom.

Článok 10 **Vykonávanie delegovania právomoci**

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 8 ods. 4 sa Komisii udeľuje na dobu neurčitú od [dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia].
3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 8 ods. 4 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.
4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s odborníkmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.
5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.
6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 8 ods. 4 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 11 *Nadobudnutie účinnosti*

Toto nariadenie nadobúda účinnosť [dvadsiatym] dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

Za Európsky parlament
predseda

Za Radu
predseda

LEGISLATÍVNY FINANČNÝ VÝKAZ

1. RÁMEC NÁVRHU/INICIATÍVY

1.1. Názov návrhu/iniciatívy

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu

1.2. Príslušné oblasti politiky (*programové zoskupenie*)

Životné a ochrana klímy do schválenia návrhov VFR

1.3. Návrh/iniciatíva sa týka:

X novej akcie

novej akcie, ktorá nadväzuje na pilotný projekt/prípravnú akciu¹⁸

predĺženia trvania existujúcej akcie

zlúčenia jednej alebo viacerých akcií do ďalšej/novej akcie alebo presmerovania jednej alebo viacerých akcií na ďalšiu/novú akciu

1.4. Dôvody návrhu/iniciatívy

1.4.1. *Potreby, ktoré sa majú uspokojiť v krátkodobom alebo dlhodobom horizonte vrátane podrobného harmonogramu prvotnej fázy vykonávania iniciatívy*

Druhý polrok 2020 – prijatie nariadenia

Od roku 2020 – príprava plánov spravodlivej transformácie územia v členských štátoch

Počas roka 2021 – prijatie programu a začiatok jeho implementácie

1.4.2. *Prínos zapojenia Únie (môže byť výsledkom rôznych faktorov, napr. lepšej koordinácie, právnej istoty, väčšej účinnosti alebo komplementárnosti). Na účely tohto bodu je „prínos zapojenia Únie“ hodnota vyplývajúca zo zásahu Únie, ktorá dopĺňa hodnotu, ktorú by inak vytvorili len samotné členské štáty.*

Činnosť EÚ, pokiaľ ide o Fond na spravodlivú transformáciu, je odôvodnená na základe cieľov stanovených v článku 174 ZFEÚ, v ktorom sa uvádza, že sa musí venovať osobitná pozornosť oblastiam zasiahnutým priemyselnou transformáciou a regiónom, ktoré sú závažne a trvalo znevýhodnené.

Prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo je výzvou pre všetky členské štáty. Bude náročný najmä pre tie členské štáty, ktoré v značnej miere závisia od fosílnych palív alebo priemyselných odvetví spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov, ktorých činnosť sa bude postupne ukončovať, alebo ktoré transformácia výrazne ovplyvní bez toho, aby mali dostatok finančných prostriedkov na adaptáciu v záujme dosiahnutia klimatickej neutrality. FST pomáha vysporiadať sa s

¹⁸

Podľa článku 58 ods. 2 písm. a) alebo b) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

problémom transformácie a zvyšuje fiškálnu kapacitu členských štátov na realizáciu potrebných investícií a činností.

1.4.3. *Ponaučenia získané z podobných skúseností v minulosti*

Na úrovni Únie sa už podnikli kroky na podporu energetického a klimatického prechodu v rámci iniciatív pre transformujúce sa uhoľné regióny a v rámci pilotnej akcie pre regióny s transformujúcim sa priemyslom. Hoci sa Fondom na spravodlivú transformáciu sledujú širšie ciele a zabezpečuje sa integrovanejší prístup, mohli by sa z týchto iniciatív vyvodit' ponaučenia pre programovanie a implementáciu fondu.

Po prvé, iniciatívou pre transformujúce sa uhoľné regióny sa podporuje transformácia v 21 pilotných regiónoch s hospodárstvami, ktoré sú značne závislé od uhlia. Štrukturálne zmeny sa riešia holistickým prístupom, ktorý zahŕňa hospodárske, priemyselné, technologické a sociálne rozmery transformačného procesu, za účasti miestnych aktérov a v úzkej spolupráci s nimi.

Podpora sa zameriava na hospodársku transformáciu v súlade so stratégiami pre inteligentnú špecializáciu (napr. podpora MSP, podnikateľských inkubátorov, inovácií a spolupráce priemyslu a výskumných pracovníkov), rekvalifikáciu pracovníkov tradične zamestnaných v sektoroch súvisiacich s uhlím a podporu energetickej efektívnosti a alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie.

Úspech iniciatívy závisí od spoluzodpovednosti dotknutých členských štátov a regiónov. To sa dosahuje požiadavkami na národné spolufinancovanie v rámci zdieľaného riadenia, ako aj zapojením partnerov do stratégie rozvoja.

V podobnom duchu s cieľom pomôcť regiónom EÚ zvládnuť prechod na udržateľnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo a priemyselné zmeny vyvolané energetickým prechodom a prechodom súvisiacim so zmenou klímy sa poskytla osobitná podpora na podporu inovácií, odstránenie investičných prekážok a vybavenie občanov správnymi zručnosťami. V rámci pilotnej akcie sa poskytuje podpora od odborníkov Komisie, ako aj technická pomoc z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Na podporu EÚ bolo vybraných 12 regiónov.

1.4.4. *Zlučiteľnosť a možná synergia s inými vhodnými nástrojmi*

Realizácia a implementácia Fondu na spravodlivú transformáciu sa bude riadiť všeobecným nariadením, ktorým sa okrem iného upravuje Európsky fond regionálneho rozvoja a Európsky sociálny fond plus. Komplementarita a synergia s týmito fondmi budú preto mimoriadne silné, a to aj prostredníctvom cielených prevodov z dvoch fondov politiky súdržnosti. Fond na spravodlivú transformáciu sa bude úzko koordinovať s ostatnými piliermi Mechanizmu spravodlivej transformácie. Očakáva sa, že fond prinesie výsledky v rámci nového európskeho ekologického dohovoru a investičného plánu pre udržateľnú Európu. Takisto bude mať silné väzby na iniciatívy uvedené v bode 1.4.3.

1.5. Trvanie a finančný vplyv návrhu/iniciatívy

obmedzené trvanie

- v platnosti od [DD/MM]RRRR do [DD/MM]RRRR
- Finančný vplyv na viazané rozpočtové prostriedky od roku 2021 do roku 2027 a na platobné rozpočtové prostriedky od roku 2021 do roku 2027 a neskôr.

neobmedzené trvanie

- Počiatočná fáza vykonávania bude trvať od RRRR do RRRR,
- a potom bude implementácia pokračovať v plnom rozsahu.

1.6. Plánovaný spôsob riadenia¹⁹

Priame riadenie na úrovni Komisie

- prostredníctvom jej útvarov vrátane zamestnancov v delegáciách Únie
- prostredníctvom výkonných agentúr

Zdieľané riadenie s členskými štátmi

Nepriame riadenie, pri ktorom sa plnením rozpočtu poveria:

- tretie krajiny alebo subjekty, ktoré tieto krajiny určili,
- medzinárodné organizácie a ich agentúry (uved'te),
- Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond,
- subjekty uvedené v článkoch 70 a 71 nariadenia o rozpočtových pravidlách,
- verejnoprávne subjekty,
- súkromnoprávne subjekty poverené vykonávaním verejnej služby, pokiaľ tieto subjekty poskytujú dostatočné finančné záruky,
- súkromnoprávne subjekty spravované právom členského štátu, ktoré sú poverené vykonávaním verejno-súkromného partnerstva a ktoré poskytujú dostatočné finančné záruky,
- osoby poverené vykonávaním osobitných činností v oblasti SZBP podľa hlavy V Zmluvy o Európskej únii a určené v príslušnom základnom akte.
- *V prípade viacerých spôsobov riadenia uved'te v oddiele „Poznámky“ presnejšie vysvetlenie.*

¹⁹ Vysvetlenie spôsobov riadenia a odkazy na nariadenie o rozpočtových pravidlách sú k dispozícii na webovej stránke BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. OPATRENIA V OBLASTI RIADENIA

2.1. Opatrenia týkajúce sa monitorovania a predkladania správ

Uved'te časový interval a podmienky, ktoré sa vzťahujú na tieto opatrenia.

Pravidlá týkajúce sa systému monitorovania a podávania správ sa budú riadiť všeobecným nariadením (VN) a budú zhodné s tými, ktoré platia pre ostatných sedem fondov podliehajúcim podľa VN zdieľanému riadeniu.

Pravidlá VN vychádzajú z najlepších postupov za obdobie 2014 – 2020 a budú naďalej založené na systéme zdieľaného riadenia. Monitorovacie výbory zriadené pre každý program dostanú významnejšiu úlohu pri vykonávaní dohľadu nad výkonnosťou programu a všetkými faktormi, ktoré ovplyvňujú implementáciu. Dokumenty, ktoré sa budú predkladať monitorovacím výborom, budú musieť byť z dôvodu transparentnosti verejne prístupné. Systém dopĺňajú výročné stretnutia Komisie a členských štátov na preskúmanie výkonnosti. Bude sa uplatňovať požiadavka záverečnej správy o výkonnosti.

Vymedzenie ukazovateľov, ktoré sa budú dať uplatniť spoločne, prispeje k dostupnosti informácií z monitorovania, ktoré možno zhromažďovať na úrovni Únie. Tieto ukazovatele sa pre Fond na spravodlivú transformáciu stanovujú samostatne, ale v koherentnom rámci s ukazovateľmi navrhnutými pre Európsky fond regionálneho rozvoja.

Elektronické údaje umožňujú skombinovať zjednodušenie a transparentnosť. V období 2014 – 2020 sa vyžadovalo zriadenie systému elektronickej výmeny údajov medzi prijímateľmi a riadiacimi orgánmi, ako aj medzi rôznymi orgánmi systému riadenia a kontroly. V tomto nariadení sa nadväzuje na túto požiadavku a ďalej sa rozvíjajú určité aspekty z hľadiska zhromažďovania údajov. Všetky údaje potrebné na monitorovanie pokroku pri implementácii vrátane výsledkov a výkonnosti programov sa budú teraz odovzdávať elektronicke.

2.2. Systémy riadenia a kontroly

2.2.1. *Opodstatnenie navrhovaných spôsobov riadenia, mechanizmov vykonávania financovania, spôsobov platby a stratégie kontroly*

Systém riadenia a kontroly sa bude riadiť všeobecným nariadením a bude zhodný so systémami, ktoré sa uplatňujú pri ostatných siedmich fondoch podliehajúcich podľa VN zdieľanému riadeniu.

Vzhľadom na pozitívne výsledky, pokiaľ ide o zníženú chybovosť, o ktorej podal správu Európsky dvor audítorov (a vzhľadom na neistotu vyplývajúcu z toho, že nebol zavedený úplný cyklus implementácie programov, a preto nie je možné vyvodiť konečné závery o všetkých jeho aspektoch), je potrebné zachovať existujúce základné zásady systému riadenia a kontroly a pravidlá finančného riadenia zavedené v období 2014 – 2020.

Je však potrebné uznať aj oneskorený začiatok implementácie v rokoch 2014 – 2020 a niekedy zbytočnú administratívnu záťaž, ktorú priniesli niektoré z požiadaviek. Preto sa navrhuje, aby sa jasnejšie vymedzili úlohy a povinnosti rôznych orgánov v systéme riadenia a kontroly, najmä pokiaľ ide o výber operácií a požiadavky na zabezpečenie súladu so zásadami správneho finančného riadenia.

V záujme zabezpečenia predvídateľnosti sú v legislatívnom texte zahrnuté všetky podrobnosti a sekundárne pravidlá pôvodne stanovené v sekundárnych právnych predpisoch. Neexistuje žiadna požiadavka, pokiaľ ide o vykonanie postupu určenia; v ustanoveniach sa podporuje zachovanie existujúcich systémov. Pre programy s dobre fungujúcim systémom riadenia a kontroly a dobrými výsledkami sa navrhuje vyšší stupeň zjednodušenia. Boli objasnené požiadavky, pokiaľ ide o overovanie zo strany riadiaceho orgánu založené na rizikách, pravidlá jednotného auditu, ako aj oblasť minimálnych požiadaviek na menšie programy, v prípade ktorých môže byť potrebné použiť neštatistické metódy výberu vzoriek.

2.2.2. *Informácie o zistených rizikách a systémoch vnútornej kontroly zavedených na ich zmierňovanie*

V možných zmenách a zjednodušeníach, o ktorých sa uvažuje v návrhu Komisie na obdobie po roku 2020, sa zohľadňujú rôzne odporúčania Dvora auditorov týkajúce sa prípravy právnych predpisov po roku 2020, a to najmä tých, ktoré vyzývajú na prehodnotenie konceptu mechanizmu realizácie fondov (odporúčanie 1 auditu 2015/AUD/0195) so zreteľom na návrhy skupiny na vysokej úrovni.

Vysoká miera chybovosti v minulosti často súvisela s nedostatkom právnej istoty a rôznym výkladom rovnakých pravidiel, napríklad v oblasti verejného obstarávania. Komisia zavádza do nového návrhu VN viaceré aspekty, ako napríklad overovanie zo strany riadiaceho orgánu založené na riziku, stratégiu auditu založenú na rizikách, pravidlá týkajúce sa primeranej potreby štatistického výberu vzoriek a osobitné ustanovenia o proporcionálnosti kontrol a spoliehaní sa na vnútroštátne systémy riadenia a kontroly.

Cieľom podrobných príloh týkajúcich sa príslušných aspektov systémov riadenia a kontroly je poskytnúť právnu istotu bez toho, aby boli potrebné následné sekundárne legislatívne akty alebo zdĺhavé usmernenia, ktoré by za normálnych okolností nasledovali po prijatí VN.

2.2.3. *Odhad a opodstatnenie nákladovej účinnosti kontrol (pomer medzi nákladmi na kontroly a hodnotou súvisiacich riadených finančných prostriedkov) a posúdenie očakávaných úrovni rizika chyby (pri platbe a uzavretí)*

Súčasný mechanizmus realizácie v rámci zdieľaného riadenia je niekedy kritizovaný, a to aj Dvorom auditorov, za to, že je príliš zložitý a náchylný na chyby, ako aj spojený s vysokými nákladmi na všetkých úrovniach kontroly. Komisia starostlivo zvažila všetky tieto kritické prvky s cieľom nájsť správnu rovnováhu medzi povinnosťou zodpovedať sa, zjednodušením a výkonnosťou.

Zaviedlo sa zjednodušenie, ktoré má zabrániť riziku prekryvania kontrol prijímateľov vykonávaných na rôznych úrovniach a prekryvania rôznych funkcií v nastavení riadenia a kontroly. Napríklad v období po roku 2020 sa musia certifikačné orgány (ktorých je v súčasnosti viac ako 210) nahradiť účtovníckou funkciou, ktorá v budúcnosti nebude schopná zdvojiť kontroly. Okrem toho sa navrhuje zjednodušenie audítorských činností a pokles počtu auditov operácií vykonávaných na úrovni prijímateľov. Ráta sa s osobitnými ustanoveniami o posilnení proporcionálnych opatrení, pričom sa bude zohľadňovať doterajšie účinné fungovanie (tzv. track record) systému riadenia a kontroly programu.

Pokiaľ ide o cieľný stupeň uistenia, v štádiu legislatívnych návrhov je cieľom zachovať mieru chybovosti pod hladinou významnosti 2 %. O inej hladine

významnosti by sa mohlo diskutovať len v rámci konkrétneho prípadu vzhľadom na legislatívnu rozpravu, najmä ak legislatívny orgán (plne) neschválí navrhované zjednodušenie programu a/alebo obmedzí kontroly, čo by malo dosah na očakávanú mieru chybovosti.

2.3. Opatrenia na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam

Uved'te existujúce a plánované preventívne a ochranné opatrenia, napr. zo stratégie na boj proti podvodom.

Komisia sa naďalej zaoberá ďalším posilňovaním všetkých opatrení, ktoré zaviedli riadiace orgány na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam po roku 2020.

Riadiace orgány budú musieť zachovať účinné a primerané opatrenia a postupy na boj proti podvodom, pričom budú musieť špecificky zohľadniť zistené riziká podvodu.

Hlavnými požiadavkami do budúcnosti budú aj naďalej e-súdržnosť a interaktívne informačné systémy. Riadiace orgány budú môcť pokračovať v používaní už zavedených postupov a systémov predchádzania nezrovnalostiam a podvodom.

3. ODHADOVANÝ FINANČNÝ VPLYV NÁVRHU/INICIATÍVY

3.1. Okruh viacročného finančného rámca a nové navrhované rozpočtové riadky výdavkov

Okruh viacročného finančného rámca	Rozpočtový riadok	Druh výdavkov	Príspevky			
	Číslo	DRP/NRP ²⁰	krajín EZVO ²¹	kandidátskych krajín ²²	tretích krajín	v zmysle článku [21 ods. 2 písm. b)] nariadenia o rozpočtových pravidlách
03. Prírodné zdroje a životné prostredie	XX.XX Fond na spravodlivú transformáciu (FST)	DRP	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa	neuplatňuje sa

²⁰ DRP = diferencované rozpočtové prostriedky/NRP = nediferencované rozpočtové prostriedky.

²¹ EFTA: Európske združenie voľného obchodu.

²² Kandidátske krajiny a prípadne potenciálne kandidátske krajiny západného Balkánu.

3.2. Odhadovaný vplyv na výdavky

3.2.1. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na výdavky

v mil. EUR v cenách roku 2018 (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Okruh viacročného finančného rámca			03.	Prírodné zdroje a životné prostredie							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Po roku 2027	SPOLU
XX.XX Fond na spravodlivú transformáciu (FST)	Závazky	(1)	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Platby	(2)	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000
Administratívne rozpočtové prostriedky financované z finančného krytia na vykonávanie programu ²³	Závazky = Platby	(3)									
Rozpočtové prostriedky na finančné krytie programu SPOLU	Závazky	= 1 + 3	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Platby	= 2 + 3	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000

Okruh viacročného finančného rámca	7	„Administratívne výdavky“
------------------------------------	---	---------------------------

Tento oddiel sa vyplní s použitím rozpočtových údajov administratívnej povahy, ktoré budú po prvýkrát uvedené v [prílohe k legislatívnemu finančnému výkazu](#), ktorá je nahraná do DECIDE na účely medziútvarevej konzultácie.

²³ Technická a/alebo administratívna pomoc a výdavky určené na financovanie vykonávania programov a/alebo akcií Európskej únie (pôvodné rozpočtové riadky „BA“), nepriamy výskum, priamy výskum.

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Po roku 2027	SPOLU
Ľudské zdroje		3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100
Ostatné administratívne výdavky										
Rozpočtové prostriedky OKRUHU 7 viacročného finančného rámca SPOLU	(Záväzky spolu = Platby spolu)	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Po roku 2027	SPOLU
Rozpočtové prostriedky všetkých OKRUHOV viacročného finančného rámca SPOLU	Záväzky	1 039,300	1 050,300	1 062,300	1 074,300	1 086,300	1 098,300	1 112,300		7 523,100
	Platby	46,351	51,760	439,316	542,705	947,531	1 224,351	1 197,577	3 076,809	7 523,100

3.2.2. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na administratívne rozpočtové prostriedky

- Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov.
- X Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Roky	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	SPOLU
------	------	------	------	------	------	------	------	-------

OKRUH 7 viacročného finančného rámca								
Eudské zdroje	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
Ostatné administratívne výdavky								
Medzisúčet OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100

Mimo OKRUHU 7²⁴ viacročného finančného rámca								
Eudské zdroje								
Ostatné administratívne výdavky								
Medzisúčet mimo OKRUHU 7 viacročného finančného rámca								

SPOLU	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
--------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Rozpočtové prostriedky potrebné na ľudské zdroje a na ostatné administratívne výdavky budú pokryté rozpočtovými prostriedkami GR, ktoré už boli pridelené na riadenie akcie a/alebo boli prerozdelené v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu alokácie zdrojov a v závislosti od rozpočtových obmedzení.

²⁴

Technická a/alebo administratívna pomoc a výdavky určené na financovanie implementácie programov a/alebo akcií Európskej únie (pôvodné rozpočtové riadky „BA“), nepriamy výskum, priamy výskum.

3.2.2.1. Odhadované potreby ľudských zdrojov

- Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie ľudských zdrojov.
- X Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie ľudských zdrojov, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

odhady sa vyjadrujú v jednotkách ekvivalentu plného pracovného času

Roky	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Plán pracovných miest (úradníci a dočasní zamestnanci)							
ústredie a zastúpenia Komisie	22	22	22	22	22	22	22
delegácie							
výskum							
• Externí zamestnanci (ekvivalent plného pracovného času: EPPČ) – ZZ, MZ, VNE, DAZ a PED²⁵							
Okruh 7							
Financované z OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	– ústredie						
	– delegácie						
Financované z finančného krytia na vykonávanie programu ²⁶	– ústredie						
	– delegácie						
Výskum							
Iné (uved'te)							
SPOLU	22	22	22	22	22	22	22

Potreby ľudských zdrojov budú pokryté úradníkmi GR, ktorí už boli pridelení na riadenie akcie a/alebo boli interne prerozdelení v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu pridelovania zdrojov v závislosti od rozpočtových obmedzení.

Opis úloh, ktoré sa majú vykonať:

Úradníci a dočasní zamestnanci	<ul style="list-style-type: none"> • Prispieť k analýze, prerokovaniu, úprave a/alebo príprave návrhov programov a/alebo projektov v členských štátoch na schválenie. • Prispieť k riadeniu, monitorovaniu a hodnoteniu implementácie schválených programov/projektov. • Zaručiť súlad s pravidlami, ktorými sa riadi program.
Externí zamestnanci	

²⁵ ZZ = zmluvný zamestnanec; MZ = miestny zamestnanec; VNE = vyslaný národný expert; DAZ = dočasný agentúrny zamestnanec; PED = pomocný expert v delegácii.

²⁶ Čiastkový strop pre externých zamestnancov financovaných z operačných rozpočtových prostriedkov (pôvodné rozpočtové riadky „BA“).

3.2.3. Príspevky od tretích strán

Návrh/iniciatíva:

- nezahŕňa spolufinancovanie tretími stranami
- zahŕňa spolufinancovanie tretími stranami, ako je odhadnuté v nasledujúcej tabuľke:

rozpočtové prostriedky v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Roky	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	SPOLU
Uveďte spolufinancujúci subjekt								
Prostriedky zo spolufinancovania SPOLU								

3.3. Odhadovaný vplyv na príjmy

- Návrh/iniciatíva nemá finančný vplyv na príjmy.
- Návrh/iniciatíva má finančný vplyv na príjmy, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:
 - vplyv na vlastné zdroje
 - vplyv na iné príjmy

uved'te, či sú príjmy pripísané rozpočtovým riadkom výdavkov

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Rozpočtový riadok príjmov:	Vplyv návrhu/iniciatívy ²⁷						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Článok							

V prípade pripísaných príjmov uveďte príslušné rozpočtové riadky výdavkov.

Ďalšie poznámky (napr. spôsob/vzorec použitý na výpočet vplyvu na príjmy alebo akékoľvek ďalšie informácie).

²⁷

Pokiaľ ide o tradičné vlastné zdroje (clá, odvody z produkcie cukru), uvedené sumy musia predstavovať čisté sumy, t. j. hrubé sumy po odčítaní 20 % na náklady na výber.